

Norges forskningsråds styre

Dato **Torsdag 2. desember 2021, kl. 10:00 – 15:30**
Sted **Hotel Bristol, Kristian IV's gate 5-7-9, 0164 Oslo**

Til stede:

Hilde Tonne - leder
Kenneth Ruud – nestleder
Jan Magnus Aronsen
Mette Halskov Hansen
Pinar Heggernes
Kirsti Hjemdahl
Karianne Melleby
Eimund Nygaard
Lars Harry Vorland
Eli Aamot
Lena Cappelen Endresen
Christine Daae Olseng

Forfall:

Tomas Kåberger

Til stede fra Forskningsrådet:

Mari Sundli Tveit, administrerende direktør
Anne Kjersti Fahlvik, områdedirektør Næringsutvikling og nyskaping
Tove Karin Stølen, områdedirektør Virksomhetsstyring og teknologi
Jesper Werdelin Simonsen, områdedirektør Samfunnsutvikling og digitalisering
Fridtjof Fossum Unander, områdedirektør Bærekraft og grønt skifte
Kristin Danielsen, områdedirektør Internasjonalisering og forskningssystemet
Cathrine Torp, områdedirektør Kommunikasjon og brukeropplevelse
Yves Boulmer, områdedirektør Analyse og porteføljestyring
Randi Søgner, stabsdirektør
Tobias Ellingsen, referent

Sak S 79, avd. direktør Johan Skivik Aubell, direktør Bjørn Skavlan, sen. rådgiver Trine Monsen, rådgiver Amina Ømer
Sak S 80, spes. rådgiver Kristen Ulstein
Sak S 81, avdelingsdirektør Gunnlaug Daugstad, sen. rådgiver Ingeborg W. Owesen
Sak S 87, avdelingsdirektør Johan Skivik Aubell, sen. rådgiver Trine Monsen, rådgiver Amina Ømer

Sak S 75/21 Godkjenning av saklisten

Det legges til en ny sak S 87/21 Virksomhetsbudsjett 2022.

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak S 76/21 Godkjent referat fra styremøte 6/21, 28.10

Vedtak: *Referatet godkjennes.*

Sak S 77/21 Spørsmål om habilitet

Kenneth Ruud sitter i styret for forskningsinfrastrukturen Sigma2 og deltar derfor ikke i behandlingen av forslaget til omprioriteringer av inntekter fra 2022 under sak S79/21 Budsjettfordeling 2022.

Sak S 78/21 Orienteringer fra administrasjonen**1. Muntlige orienteringer fra administrasjonen**

Hilde Tonne orienterte kort fra møte med statsråd Borten Moe, der styreleder, nestleder og adm.dir. deltok fra Forskningsrådet.

Mari Sundli Tveit orienterte.

- Forskningsrådet arrangerte den årlige Kunnskapsgrunnlagskonferansen digitalt den 24. november, der blant annet forsknings- og høyere utdanningsministeren deltok i programmet og delte ut innovasjonsprisen til NTNUs koronatest.
- Det har vært omfattende medieoppmerksomhet i perioden. Mange av sakene omhandler finansiering av Fellesløftet. En analyse av medieomtalen av Forskningsrådet knyttet til de fem strategiske områdene i strategien viser at Grønt skifte får mest omtale og at det er noe mer omtale av Samhørighet og globalisering enn i tidligere perioder.
- Administrasjonen orienterte om budsjettendringer knyttet til tilleggsproposisjonen fra regjeringen og budsjettforliket mellom regjeringen og SV.

2. Skriftlige orienteringer fra administrasjonen

- Orientering om oppdrag fra Kunnskapsdepartementet: Vurdering og innretning av økonomiske stimuleringsordninger for Horisont Europa
- Regjeringens Strategi for en helhetlig Instituttpolitikk

3. Saker besluttet av styreleder

- Oppnevning av nye medlemmer til PS Global utvikling og internasjonale relasjoner
- Samle beslutninger om budsjettformålet HELSEVEL i ett porteføljestyre
- Oppnevning av tre nye styremedlemmer i Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak S 79/21 Budsjettdeling 2022

Mari Sundli Tveit introduserte saken hvor styret blir bedt om å vedta det samlede forskningsbudsjettet for Forskningsrådet for 2022, inkludert omdisponeringer av avsetninger og omprioriteringsforslag for 2022. Styret er også bedt om å ta stilling til forslag til finansieringsplan for fellesløftet iht. forespørsel fra Kunnskapsdepartement.

Yves Boulmer presenterte forslag til budsjettdeling for 2022 og gikk gjennom de fire hovedelementene i saken; fordeling på porteføljer og styrer 2022, forslag til omdisponeringer av avsetninger, forslag til omprioriteringer av inntekter fra 2022 og forslag til finansieringen av Fellesløftet.

Styret stilte oppklarende spørsmål til de ulike delene av saken og diskuterte blant annet profilen på forslagene til omprioriteringer for 2022. Styret fikk en god redegjørelse for at omprioriteringene er i tråd med langtidsplanen og strategien. Styret diskuterte finansieringsplanen for Fellesløftet og dens konsekvenser. Finansieringsplanen påvirker ikke fremtidige utlysninger fra FRIPRO. Styret ønsker å få en orientering om hvordan optimaliseringsmidlene som inngår i finansieringsplanen tidligere er disponert.

Styret tar Forskningsrådets samlede budsjetttrammer til etterretning, men er bekymret for profilen i budsjettet for muliggjørende teknologier, digitalisering og åpne arenaer for næringsrettet FoU. Styret ber administrasjonen om å diskutere dette i dialogen med departementene.

Vedtak:

Styret godkjenner:

- *Fordeling på porteføljer og styrer 2022*
- *Forslaget til omdisponeringer av avsetninger*
- *Forslaget til omprioriteringer av inntekter fra 2022*
- *Forslaget til finansieringen av Fellesløft IV*

Eventuelle endringer som følge av Styrets behandling innarbeides i den endelige budsjettfordelingen.

Administrerende direktør gis fullmakt til å justere budsjettfordeling 2022 på grunnlag av Stortingets endelige budsjettbehandling og tildelingsbrev fra departementene. Fullmakten gis under forutsetning av at det ikke skjer vesentlige endringer i Stortingets endelige budsjettvedtak.

Administrerende direktør gis fullmakt til å justere fordelingen mellom budsjettformålene innenfor de tildelte rammer, i samsvar med formålet satt for de enkelte budsjettformålene.

Sak S 80/21 Spredning og konsentrasjon i forsknings- og innovasjonssystemet

Mari Sundli Tveit innledet og viste til at styret har bedt om en orientering om spredning versus konsentrasjon i forskningssystemet. Forskningsrådet legger stor vekt på at vi skal bidra til økt verdiskaping og omstilling i næringslivet og i offentlig sektor i hele landet, vi skal styrke kompetanse, forskningskapasitet og innovasjonskraft. Det er også svært viktig at regionene får bedre muligheter for å ta forskningsbasert kunnskap og teknologi i bruk. Nærhet til kunnskap er viktig for bruk av kunnskap. Samtidig skal Forskningsrådet i alle

virkemidler støtte opp om høy kvalitet og bidra til verdensledende forskningsmiljøer, uavhengig av hvor miljøene er lokalisert. Orienteringen skal gi grunnlag for en samtale med Styret om hvorvidt innsatsen for å styrke kvalitet i bredden er kraftfull nok.

Kristen Ulstein presenterte en analyse av distribusjonen av forskningsmidler ved å se bevilgninger innenfor næringsrettede virkemidler opp mot FoU-intensitet i næringslivet, sysselsatte, antall FoU-årsverk og utdanningsnivået til FoU-personalet. Tilsvarende er forskerstyrte prosjekter vurdert opp mot det vi kan hente av kunnskap om potensielle søkere fra Forskerpersonalregisteret. Analysen viser at fordelingen av midlene fra Forskningsrådet speiler i all hovedsak de forskjellene som finnes i kapasitet og kompetanse i det norske forskningssystemet. Han viste til at spredningen av forskningsmidler i hovedsak er en funksjon av i hvor stor grad miljøene deltar i konkurransene, kvaliteten på søknadene og budsjetttrammene relativt til søknadsvolumet.

Styret diskuterte en rekke sider ved analysen. Styret viste til at å ta hele landet i bruk står sentralt i norsk politikk og at Forskningsrådet har en viktig rolle i å bidra til økt verdiskaping og omstilling i hele landet. Styret påpekte at administrasjonen må analysere og vurdere fordelingen av forskningsmidler også i absolutte størrelser, i tillegg til den relative vurdering som ligger i analysen som er lagt fram for styret.

For den næringsrettede porteføljen diskuterte styret blant annet hvordan FoU-innsatsen henger sammen med verdiskaping og eksport. Spredning og konsentrasjon må ikke bare vurderes geografisk, men også opp mot ulike næringer og teknologiområder.

For de forskerstyrte prosjektene diskuterte styret blant annet hvordan Forskningsrådet kan bidra i å bygge FoU-kapasitet og kvalitet utenfor dagens sterke områder sett opp mot å støtte høy kvalitet og bidra til verdensledende forskningsmiljøer. Styret påpekte at analysen må suppleres med virkemidler som SSF, SFI og infrastruktur, for å gi et bredere bilde av spredning og konsentrasjon.

Styret ønsker en ny sak som ser problemstillingen i et bredere perspektiv utover geografi. Saken bør bl.a. inkludere virkemidler som SSF, SFI og infrastruktur, samt fordeling på nærings- og teknologiområder. En ny sak bør også legge grunnlaget for en diskusjon om tiltak og virkemidler.

Vedtak: *Styret tar gjennomgangen av spredning og konsentrasjon til orientering med de kommentarer som framkom i møtet.*

Styret erkjenner utfordringen med spredning og konsentrasjon og ønsker videre oppfølging som en del av styrets arbeid.

Sak S 81/21 Virkemidler for likestilling og mangfold

Mari Sundli Tveit introduserte saken. Forskningsrådet har i mange år arbeidet for likestilling mellom kjønnene i forskningen. I tillegg til at dette er bra for samfunnet, er det avgjørende for forskningens kvalitet og relevans. Forskningsrådet har vært en pådriver for likestilling i forskningssektoren, nasjonalt og internasjonalt. Arbeidet for kjønnslikestilling har vært en vellykket satsing. Det er nå på tide å se på de store variasjonene i kjønnsbalanse og sette inn målrettede tiltak der ubalansen er størst. Og det er tid for å innlemme arbeidet for mangfold

i innsatsen. Arbeidet for inkludering og likestilling står høyt på den europeiske agendaen, både allmenpolitisk og forskningspolitisk.

Jesper Simonsen presentere et forslag om hvordan vi kan vri innsatsen for å øke effekten av likestillingsarbeidet i tiden framover. Forskningsrådet har ikke fått eller tatt en tilsvarende rolle når det gjelder mangfold, i betydningen å sikre at de som utfører forskning, på en god måte representere befolkningens sammensetning. Dette perspektivet bør sees i sammenheng med likestilling i det videre arbeidet.

Styret takket for et godt saksfremlegg og diskusjonsgrunnlag. Kjønnbalanse og mangfold er viktig for forskningens kvalitet og relevans. Styret diskuterte ulike utfordringer knyttet til likestilling og mangfold og hva som er Forskningsrådets rolle i å fremme dette. Styret påpekte at man ikke må undervurdere ulikhetene i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold. Styret sluttet seg til å utvide innretningen i arbeidet til å omfatte likestilling og mangfold, men at arbeidet for kjønnbalanse fortsatt må stå sentralt. Erfaringer i styret viser at incentiver fungerer og at Forskningsrådet også kan påvirke gjennom å belyse utfordringer og stille krav. De rettede BALANSE-midlene bør konkurranseutsettes og innrettes mot områder med særlige utfordringer. Styret mener at satsingen bør følges opp av en egen styringsgruppe som er lagt direkte under styret. I tillegg må porteføljestyrene jobbe aktivt med dette gjennom å utvikle strategier og tiltak for å fremme likestilling og mangfold innenfor sine områder.

Vedtak: *Styret slutter seg til at Forskningsrådet videreutvikler innsatsen for likestilling og mangfold i forskningssystemet, og innsats overfor områder hvor utfordringene er størst. Det må legges økt vekt på krav og incentiver som fremmer likestilling og mangfold i Forskningsrådets investeringer og i institusjonene.*

Styret forventer at porteføljestyrene utvikler strategier og tiltak for å fremme likestilling og mangfold innenfor sine områder.

Den målrettede satsingen for likestilling og mangfold i forskningssystemet (BALANSE+) skal i hovedsak bygges på konkurranseutsatte innovasjonsprosjekter, og legges under styret med en egen styringsgruppe.

Sak S 82/21 Søknad fra RISE Fire Research om å bli anbefalt som mottager av statlig grunnbevilgning for forskningsinstitutter

Mari Sundli Tveit innledet ved å vise til vedtektene som gir Forskningsrådet et tydelig strategisk ansvar for norsk instituttsektor. En av oppgavene er å vurdere om institutter som i dag mottar grunnfinansiering, fortsatt er kvalifisert, samt hvorvidt nye institutter som søker, er kvalifisert til å motta grunnfinansiering. Instituttet RISE Fire Research har søkt om å bli omfattet av Retningslinjer for statlig grunnfinansiering av forskningsinstitutter og forskningskonsern.

Kristin Danielsen redegjorde for vurderingen som er gjort opp mot kriteriene, og administrasjonens anbefaling om at RISE FR ikke inkluderes i grunnfinansieringsordningen. Premissene for denne helhetsvurderingen er at RISE Fire Research har begrensede bidragsmidler for oppbygging av ny kompetanse, at de publiserer relativt lite, og at de har svært få forskerårsverk. De oppfyller ikke retningslinjenes krav til robusthet.

Styret støttet administrasjonens vurdering av saken og anbefalingen til KD om å ikke inkludere RISE FR i ordningen for statlig grunnbevilgning.

Vedtak: *Forskningsrådet anbefaler Kunnskapsdepartementet om å ikke inkludere RISE FR i ordningen for statlig grunnbevilgning for forskningsinstitutter og forskningskonsern.*

Sak S 83/21 Eventuelt

Ingen saker meldt til eventuelt.

Sak S 84/21 Vedtaksprotokoll godkjennes

Vedtak: *Styret godkjenner vedtaksprotokollen.*

Sak S 85/21 Oppsummering

Sak S 86/21 Innstilling av søknader til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur mottatt 18. november 2020

Saken behandles i eget møte 9. desember

Sak S 87/21 Virksomhetsbudsjett 2022

Mari Sundli Tveit introduserte saken og orienterte styret om hovedtrekkene i virksomhetsbudsjettet for 2022. Bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet i 2022 er på 787 mill. kroner sammenlignet med budsjett 2021 på 796 mill. kroner og revidert budsjett 2021 på 805 mill. kroner. Inkludert administrativ avsetning i 2021 er tilgjengelige midler i 2022 på tilsvarende nivå som i 2021 og gjør det mulig å fortsatt prioritere strategiske tiltak og investere for fremtiden. Forskningsrådet foreslår et budsjett som går i balanse mot forventet inntektsnivå.

Styret stilte oppklarende spørsmål til virksomhetsbudsjettet og diskuterte blant annet om Forskningsrådet får tilstrekkelig finansiering for nye oppdrag. Styret diskuterte også hvordan organisasjonen bør utvikle seg for å møte fremtidige behov. Styret ønsker at administrasjonen legger frem for Styret en plan for kompetanseutvikling og nødvendig utvikling av organisasjonen, basert på ulike scenarier for utvikling av organisasjonen og deres implikasjoner der det er relevant.

Vedtak: *Styret vedtar rammer og hovedprioriteringer i virksomhetsbudsjett for 2022*

Styret ber om at administrasjonen kommer tilbake med en sak om plan for kompetanseutvikling og nødvendig utvikling av organisasjonen.